

Zugarramurdiko euskararen lekukoak XIX. mendean

JOSE M. SATRUSTEGI

ABSTRACT

Here I present some previously unpublished Basque texts representative of the Zugarramurdi variety of the dialect of Northern High Navarre. They date from the 19th. century and are of documentary interest to those involved in Dialectology and Linguistics. I add some biographical details on the author, Anastasio Echeverri, some of whose other manuscripts are preserved in the Lesaca variety.

Zugarramurdi. Oso entzuna da gure artean herri honen izena, bertako akelarre eta iragan denboretako sorgin solasengatik besterik ez balitz ere; ez hainbeste euskarari dagokionez. Izkribuen edo euskal bilketa saioretan mugako herri honen aldi da oraikoan.

Urdazubiko Salbatore monastegiaren korta besterik ez bazen ere hasiera batean, bere nortasuna lortu zuen denborarekin eta udal askea da aspaldian. Mugako herrien gora-behera latzak izan ditu noski. 1802an, adibidez, 19 etxe bakarrik zeuden zuti eta beste 84 erorita, 413 biztanleentzat.

Dutaritarren familia ospetsua eta aberatsa baitzen, XVIII. mendean herritarren laguntzarako utzi zituen Joakina Borda etxeoandereak ondasun guziak, bera alargun gelditu eta Madrilgo monjetxe batean sartu zenean. Bere senarra zenaren sortetxea eritegi bihurtu zuen, besteak beste, baina, frantsesek ez zuten hori ere barkatu¹.

Une honetan 300 biztanle ditu eta aipagarria da Baztango udalarekin aintzinetik dakarren eztabaida sorra. Badira 58 baserri Baztango lurraldean finkatuak, baina berorietako 35 familiek elizaz, zergaz eta

(1) «Empezó esta fundación la instituyente consignando para hospital la casa llamada Induburúa de que era propietaria en Zugarramurdi, componiéndola y repartiendo sus habitaciones para los enfermos, asistentes y personas que habían de ocuparla, con su huerta, camas, ropas, utensilios, trastos y demás muebles que existían dentro de ella, y lo que tenía mandado comprar y compró para la decencia, servicio y comodidad de los enfermos. Fue quemada después la casa en el año de 1793, con motivo de la guerra por los franceses, desapareciendo por esta causa todos los dichos muebles y efectos, subsistiendo en tal disposición de arruinado el edificio hasta de presente por temor de las sucesivas guerras que desgraciadamente ha habido en nuestro suelo, para no hacer estériles gastos de reparación». (Zugarramurdiko elizako artxibuan).

bihotzez Zugarramurdikotzat beren buruak dauzkatena. 76 arima herri txiki baten kopuruan. Berrehun urteko tirabiren kondairan aurtengoa izan da azken eztanda, Zugarramurdiko udalera aldatu nahi dutela legez, esan bai dute baserritarrek, beste zerbitzu guzietan hangoak direnez. Epai Gorenak Baztandarren alde erabaki du eta orain arte Zugarramurdin ordaindutako zergak eskatu dizkiete. Herri txikien gertakari haundiak.

Egilea

Orreagan neuk jasotako euskal izkribuen bilduma aberatsean lau egileren lanak gutxienez baziren. Ez da beti erraza izaten egile izengabekoen urratsak aurkitzea. Kasu honetan, bazen prediku andana bat Zugarramurdin emana. Areago, herri horretan sartzean eliztarrei zuzendutako lehen hitzaldia aurkitu nuen, eguna eta guzti.

Bide horretatik ekin nion ikerketari. Une honetan Zugarramurdiko erretore den Javier Sanzberro adiskideari idatzi nion, beste susmo batzuren artean, honako galdera honekin: 1858an izan alzen parrokian apaiz aldaketarik?

Erantzuna ezin argiagoa izan zen: —«Bai jauna. 1858ko otsailean sartu zen erretor berri Anastasio Echeverri jauna».

Denbora berean, nere predikuetako orri baten argazkia bialdu nion lagunari, eta hor ere argibide baliotsua eman zidan: —«Zure arrangurari erantzuna eman nahiz, jokatu naiz emengo liburu zaharretan zerbaitek laguntzen ahal ote gaituen ikustera. Hemengo paperetan atxeman dut igortzen dautzuten prediku hori. Dudarik ez da *zurea eta nerea aita berarenak direla*. Horrekin batean bada bertze andana bat, baina ez iturri berekoak. Ezagunak ditut Don Anastasio Echeverrirenak, 1858tik hasita, 50 urtez Zugarramurdiko erretor izanarenak».

Bazen beste ohar zentzuzkorik nere lagunaren gutunean, baina esandakoekin garbi ikusi nuen Anastasio Echeverri zela egilea. Bere eskuizkribu ugari bazen, bestalde, Zugarramurdiko eliz-artxibuan eta, horien artean, euskal sermoiak. Horrela asko aberasten zen emaitza.

Anastasio hori Elizondon sortua zen, 1822ko apirilaren 17an. Aita Garaioakoa zen eta ama, Manuela de Sancholur, Orbaizetakoa. Aitona amonak ere aezkoarrak ziren. Elizondon jaio bazen, bere aita maisua zatekeelako izango zen, «Casa del Maestro» bait dio agiriak.

Prediku baten azalean agertzen da Lesakako apaizen zerrenda bat, bakoitzaren adina, sorterrria, ikastaroa, kargua, bertan daramaten denbora eta beste zehaztasun edo ohar batzurekin. Zazpi apaiz baziren 1857an Lesakan eta Anastasio Echeverri zen gazteena. Berak egindako zerrenda horretan hau dio bere buruaz: 25 urte, Elizondon jaioa, Iruñeko elizbarrutikoa. Bi urteko latin ikastaroa egin zuen, erretorikarik ez, filosofia bi urte, teologiako bat, eta beste bi urtez teologia moralean aritu zen. Harrigarria da benetan, bere izkribuak ikusita, erretorikako arauak hala erabiltzea.

1856an joan zen Lesakara, lehen izendapena izango zuen noski, eta bi urte baino lehen aldatu zen Zugarramurdira. Karguari dagokionez, «Vicario interino», dio; behin-behineko apaiz laguntzaile, alegia, Lesakan. Erretor, Zugarramurdiko bere kargu berrian.

Gizona

Parrokien garrantzia biztanleen kopuruaren eta sarreraren arabera neurtzen zen eta sailkatuak zeuden herri guziak elizbarrutiko zerrendetan. Zugarramurdikoa *sarrerako* parrokia zen eta oso gazterik lortu zuen Echeverrik beretzat.

Lesakan egondako denboran jaialdi nagusi eta ekintza berezietako predikari izana zen Zugarramurdira, sarrera hitzaldian dionez: «Igan naiz pulpittuba onetarat, viño ez lenagocotan vezala, zubey predicatzeco predicadore encargatu bat vezala, baiziq ya zuben Parrocua eta Arzaya vezala».

Ezagutua zen, beraz, herrian bere izena eta eztabaidatua. Hara zer dioen aurrerago aurkezpen horretan: «Yduritzen zait, orañ artio eztiodela ñoriyere ejemplo gasstoriq eman, Jaunari graziyaq eta esquerraq, naiz aunitz mingañ gasstoq acumulatubagatiq, erranagatiq, siquiera nere imaginaziyuan pasatu eztiren gauzaq, ceñetaz bainago ongui yaquinsun contatznezaque guziyeq chero chero, viño ez».

Ez zen gauzak kolkoan izkutatu ohi zituen gizona eta bere kezkek zorrotz salatuz, honela ekin zion lehen egunetik:

Viño yaquin bezate mingañ murmuradoriaq even dichuequin esnautela izittuco, durdatuco, paragia onetatiq clarito clarito errateco lenago eguin esnauzuben vezala, erran baitute clarua naizela, ezta lenvizico aldiya izanen; erran naibaduzube, gauza bat pulpittoti q erran dudala eta verze bat carrican eguitten dudala, ezta lenvizico aldiya izanen; erran naibaduzube yuaten naizela araco itchia arterat, araco verziartara queyago emacumiengatiq, guizasemiengatiq vaño, ezta lenbizico aldiya izanen; erran naibaduzube aurrey badiodala afectuba et coetera, ezta lentabizico aldiya izanen; erran naibaduzube emacumieterat naizela aficionatuba, ezta lenvizico aldiya izanen; erran berze erran ttuzuben bezalaco aunitz gauza, viño ez onengatiq nauzube izittuco nere obligaciyuarequin cumplitzeco, eta conveni dena claro claro erratteco; bada pensa, niri concienziyaq ezpadit cimiquoriq eguitten ematten eztaidela erranengatiq orraco pareta orri viño assola gueyago. Eztuzube adittu oran artifo ceñ claroqui yuanden? Bada aitzinerat ere onelache yuanenda.

Susmo txarrak salatuz egin bazuen bere sarrera-hitzaldia, istilu eta auzi askorekin bete zuen gero bere apaiz lana herrian. Dutari familiak utzitako ondasunek sortu zizkioten arazo larrienak. Bera zen batzorde zaintzailearen buru eta erabaki eztabaidagarriak hartzen zituela leporatzen zioten salatzaileek. Eritetxeko arduradun izendatutako apaizki-dearekin zituen tirabira larrienak soldata ukatu baitzion ez omen zituelako bere karguarekiko eginkizunak behar bezala jasotzen.

1876eko azaroaren 24an herritik ateratzeko agindu zioten eta Olaz-

tira joan behar izan zuen. Burundako udalaren ezaugarria daraman agiri batean esaten danez, aginte zibilak ez zuela arazo horretan zerikusirik jakinerazten zaio, eta gotzaia izan zela ongi dakienez Olaztiko koadjutore edo apaiz laguntzaile izendatu zuena Zugarramurdiko herria nahasten zuelako.

Urte baten buruan itzuli zen bere parrokiara, eta berrogeita hamar urtez egon ondoren kargu horretan, 1907ko otsailaren 16an hil zen.

Izkribu hauen orijinalak Zugarramurdiko eliz-artxibuan daude.

I

D.^a 11.^a post Pentecostem

*Exiens Jesus de finibus Tiri, venit per Sidonem
ad mare Galileæ inter medios fines Decapoleos etc.
Evangelium Marci.*

Eraten dacu egungo Evangelioac, Jesucristo gure Jauna zoayelari Decapolis deitzen cen parage batetic, Galileaco itsaso aldera, presentatu ciotela guizon bat sorra eta mutua dembora berean, otoizca sendatu cezala. Jesucristoc artu zuen escutic guizon ura eta apartaturic yendetatic, paratu [5] cition beatzac begarrietan; botatu zuen lisstua bere escura eta listu unequin uqitu cion mingaña: guero goratu cituen beguiac Cerura, eman zuen suspiro lastimagarri bat, eta manatu zuen begarriei edequi zaitzala eta mingainari lassa zayela, eta instante berean guelditu cen guizon ura sendatua aditcen zuela eta mintzoa etorriric. [10] Biarbada erranen du orai norbaitec Baño Jesucristo balimacen infinituqui poderosoa ¿certaco cituen ceremonia ec guciac guizonaren señaletaco? ¿Etzuen asqui nai izatea edo itz bat bacarra erratea, sorreria eta mututasunetic libratceco? Bai, alasse cen Nere aditzaleac, baño ceremonia equin anitz misterio eman zaccun aditcera gure Salbatzaleac. [15] Guizon sor eta mutu artan figuratcen da becataria eta eman zuen suspiroarequin beguiac Cerura goraturic eman zacun aditcera badirela becatu clase batzuec soil dificultosoac barcatceco eta escatcen dutenac Ceruco laguntza gucia becataria bere estadu charretic ateratceco. Becatu oc dire costumbrez eguiten diren becatuac. Bai N.A. costumbez eguiten diren becatuac [20] allegatcen dire gate bat ain fuertea eguitera, cenetic beñere edo soil nequetan lassatcen da becataria. Erran bear datzuet bada; costumbez eguiten diren becatuac gueyago ofenditcen dutela Yaungoicoa, eta bigarrenic costumbre gaissto baten ondorioac cein tristeac diren:

1.er Punto.

[25] Badire cembait becatari beren buruac escusatcen duztenac erra-

nez, gauza bat gaizqui eguin edo minzatu badiré costumbre char bat dutelacotz eguindutela: baño alacoec gutitu ustean beren becatuac es-cusa unequin, gueyago berratcen dituzte eta culpante eguiten diré Yaungoicoaren aiticineraco. Badiré becatuac por egemplo, bat coleratuá da-golaric, edo derrepente batean [30] ongui pensatu gabe, edo pasione gaissto batec itsutua daucalaric eguiten dituenac, eta becatu otaz erran daiteque disculparen bat badutela; baño costumbrez eguinicaco beca-tuac diré anitcequin ere malicia gueyago dutenac, andiagoac, gueyago ofenditcen dutenac, eta beldur izateco da alacoetaz ezdayen urricaldu gure Yaungoicoa. Hume batec gaizqui tratatcen badu bere guratsoa [35] bein edo bertce, ezdago dudaric becatu andia eguiten duela; baño hume gaissto unec seguitcen badu egun guciez eta orduero gaizqui tratatcen bere guratsoa; ¿ezdugu erranen arrosoñarequin, monstruo icigarri bat dela; castiguric andienac escasac direla alacoarentzat eta ezduela me-rci barca diozen gure Yaungoicoac? Bada arrozoin gueyagorequin erran dezaqueguque Yaungoico [40] gure Yauna costumbrez gaizqui tratatcen eta despreciatcen dutenendaco. Norc naic zagutcen du maldade gueya-gocoa dela eun becatu eguitea bat eguitea baño; bada edocein materie-tan, costumbre gaisto bat artu duenac, idesten ditu becatuac ura baso bat bezala; senti gabe eguiten ditu becatuac, eta orrengati dago Yangoi-coaren beguietan aborrecitua.

[45] Bein edo bertce ustegabean edo flaquezaz becatuan erortcen den becatariáz, urricaltcen da Yaungoicoa, eta ematen ditio bere gra-ciac eta laguntzac len baño len convertitu eta ongui confesa dadien, baño costumbre gaistoetan gogorturic dauden becatarietatic apartatcen du Yaungoicoac bere misericordia goaten diré berratuz beren becatuac eta finean erortcen diré [50] Ynfernucó calabozóan. Estadu miserable untan causitcen diré Sainduen eta Yaungoicoaren contra instantetic instantera blasfemia icaragarri oriec botatcen dituztenac; maldicioac, itz torpe deshonesto eta lizufiac minzaten direnac: estadu desgraciatu untan aurquitcen diré, besta egunetan trabajatceco eta tiendac edequiac ichiquitceco costumbrea dutenac; ocasionea [55] duten gucietan eda-nean pasatcen direnac, progimoaren gauzaren bat escura etortcen za-yen gucietan berendaco guelditcen dituztenac eta uquitce deshonestoac izaten dituztenac. Ytz batez: edocein gaucetan dela, becatu eguiteco costumbreari, yrraiquitcen zayo Ynfernura goateco costumbrea: cos-tumbre edo vicio gaisto bat artu orduco, preciso da anitz aldiz becatu eguitea; [60] bada ainbertce aldiz eta ain maiz gure Yaungoicoa ofenditcen duen personaz ¿cer espera daiteque? Costumbre gaisto ba-ten ondorioac, eta au izanen da nere platicaren vigarren puntua.

2.º Punto.

Costumbre gaisto baten lenvico ondorioa da ecintcea bat costum-brearen [65] garaitceco. Eguiazqui: arritcen duen gauza da, guizona,

peligro edo desgraciaren bati beldur bazayo, ain cuidadosoa izatea aiticnetic peligrotic libratceco erreparuac artcen, eta ain descuidatua berriz, eriotce desgraciatu bat ecar diozoquen peligroetaric libratceco. Niore ere ezdaquigu noiz etorrico zaicun bertce Mundura goateco mezua; anitz iltcen dire derrepente, eta ongui iltceco preciso da converti dadin, eta alaie ere guciec daquizquitelarie [70] egui oc, denec se-guitcen dute beren costumbre charretan, eta niore ere ezdu borcharic eguiten equen garaitceco eta uzteco, eta emendic eldu da cembatenez gueyago berantcen den costumbre gaisto baten uzten, gueyago ecintcen da garaitceco. ¿Ezduzue icusten cer pasatcen den corputceco eritasunequin? Ongui gabe cerbait nabaitu orduco caso eguiten bazayo, errezqui sendatcen [75] da, baño ezbazayo casoric eguiten, zagartcera uzten bada, edo ezda beñere sendatcen, edo gostatcen da anitz sendatcea. ¿Eta cergatic? Cergatic gaitz berri batean, grabea eta andia izanagatic, operacionea eguiten duen erremedioac, eria orañic indarretan causten delacotz; baño eritasun zaharrea ezdute indarrie erremedioec flacatua dagolacotz persona. Bada au bera pasatcen da animaco [80] eritasunetan; becatu bat bacarrac levea edo ttipia izanagatic, gutitzen du Yaungoicoaren gracia, dion bezala Santo Tomas de Aquinoc, eta orrengatic guti banaz, guti banaz, goaten da anima galduz bere indarrac; eritcen da eta flacatcen da ainbertcetaraño, ecen imposibilitatua guelditcen da, estadu desgraciatu artan paratu duten costumbre gaisto ei contra eguiteco eta [85] garaitceco: Eta becatu batec ainbertce flacatcen badu anima: ¿cer izanen da becatu anitz eguiteco costumbreac? Paratu iltceco peligroan: colpe bat artu berrian, operacione andiac eguiten ditu erremedioac, baño dembora pasatcera uzten bada, imposible izaten da sendatcea: bada au bera guertatcen da, vicio eta costumbre gaistoequin eritua dagon concienciarequin.

[90] Untaz gueyago convencitceco, asqui da oroitcea cer pasatu cen San Agustinequin, berac contatcen duen bezala: Saindu au, costumbre eta vicio gaisto gucietara entregatua aurquitcen cen demboran, Yaungoicoaren gracia uquitu cion viotza memoriara ecarriric bere becatuac eta etaz mercei zuen castigua: corresponditu nai izan zuen Yaungoicoaren abisura, eta pensatu [95] zuen convertitcea. Baño ¿cembat dificultade etzuen izan costumbre gaistoa cela causa? vorondateac erraten cion convertitu bear zuela, baño costumbrearen locarriac zaucan preso eta etcezaquen lassatu: viotzac itzuli nai zuen Yungoicoaren gana, baño costumbrearen gateac tiratcen zuen atcera: deseyatcen zuen convertitcea, eta deseyuec baño indar gueyago zuen costumbreac: Sofocatua [100] ecin gueyago guerla vici batean aurquitcen ciren aren conciencia eta costumbrera, baño ondarrecotz peleyatuz balorearequin costumbrearen contra, Yaungoicoaren gracia laguntcen ciola, garaitu zuen costumbrera, autsi zuen loturic zaucan gatea, artu zuen vicimodu berri bat, eta allegatu cen Saindu bat ain andia izatera.

[105] Vi gauza aurquitcen diré ejemplo untan gure atencione gucia

mereci dutenac: lenvicicoa, San Agustinec izan cituen dificultade andiac costumbre aren garaitceco eta yarri cen arrasscuan condenatceco costumbreac aren baitan zañac botatcera utci zuelacotz; eta bigarrena eguin cituen posibleac eta esfuerzoac victoriarequin ateratceco. Saindu unequin guertatu cena da [110] guretaco leccione bat, costumbrez eguiten diren becatuei beldur andia izateco, eta procura dezagun zain zaiñetaric ateratcea costumbre charrac; bada guc gueren partetic eguiten badugu eguiñala Yaungoicoac ezdacu faltatuco bere laguntza.

Costumbre gaistoac decarran vigarren ondorioa da, becatariaren viotza [115] oztea eta gogortcea eta emendic condenatcea: cergatic becatuan gogorturic dagon baten convertitceco; medio guciac escasac diren: Bida dire Yaungoicoac becatari gogortuac convertitceco valiatic den medioac, eta oc diré beneficioac edo favoreac, eta trabajuac edo desgraciac: Anitz becatu eguitetic, allegatcen da viotza ain gogor yartcera, ceñ ezduten berassten beneficioa [120] edo favore ec ez eta movitcen trabajuec edo desgraciec, bere vici gaistoa uztera; baicic al contrario: Yaungoicoaren ganic errecibitcen dituen favoreec, soberbiaz betetcen dute, eta trabajuec berriz desesperatcen dute:

Egemplua daucagu Saul eta Judas desgraciatuen baitan: bieci izan cituzten avisuac eta laguntzac convertitceco, baño equen viotzac baitzauden [125] vicioequin gogortuac; ez bata eta ez bertcea etciren convertitu: biac iltciren desesperatuac eta goan ciren infernura eternidade gucian erretcen egotera.

¿Ycusten duzue cer extremoraño ecartcen duen becataria costumbre gaisto batec? Bada N. aditzaleac: naibaduzue libratu ceren burua olaco desgraciatic, [130] guarda zaitze becatuetatic, cergatic pasatcen den becatu batetic bertcera eta modu untan goaten da formatuz gate bat errestatcen dituen Ynfernura ecin contaala anima. Becatu eguiten duenac bere costumbre gaistoa dela medio, nola naico modutan izan dadiela, artu bear du empeñuric andiena costumbrearen uzteco, ceren non eztuen zain zanetaric ateratcen costumbrera, [135] ezdu cer esperatu arendaco izanen dela barcacioric, zortcian bein confesatcen balimada ere. Eta orai artaño costumbre gaistoric izan ez duenac, vici bear du cuidadoric andienarequin aintcinat ere ez izateco, eta orrengatic izaten baduzue becaturen batean erortceco desgracia, bertcera pasatu baño lenago confesa zaitze len baño len; modu untan Yaungoicoa urricalduco da [140] zuetaz, lagunduco zaitze costumbre gaistuen uzten eta azquenic emanen datzue eternidade gucico descansua, guciei deseyatcen datzuetena Amen.

II

Dom^a 12 post. Pentec^m.

*Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo
etc. Luc. c. 1°*

Galdetu cion legue zagarreco Doctore batec Jesus gure Salvatzaleari: Maistrua, ¿cer eguin bear dut Ceruco gloria erdiesteco? *Magister quid faciendo vitam aeternam possidebo?* Eta erresponditu cion Jesusec: ¿Cer aguintcen datzu legueac? Legueac? manatcen dautena da, erran cion doctoreac, Maitatceco [5] Jaungoicoa viotcetic eta gauza gucien gañetic nere potencia eta indar guciequin, eta lagun progimoa nere burua bezala: bada eguizu ori eta salvatuco zara eranzun cion Salvatzaleac.

Doctrina unen arabera bi manamenduetara etorria dago Evangelioan manatzen zaigun gucia, eta au bera eracusten dacu doctrinac erraten dacun demboran: [10] Yaungoicoaren legueco Amar manamenduac bietan encerratcen edo comprenditcen dirala: Uzten dut bertce aldi bateco minzatcea progimo lagunari ecarri bear zayon amorioaz: gaur minzatcera noaye Yaungoicoari zor diogunaz.

Gauza arrigarria da eguiazqui Yaungoicoac aguintcea espresqui guizonari maita dezala: guizon batec bertceari favore bat eguiten dion orduan [15] lotsatcen da escatcera agradecitua izan dadiela; bada gauza lotsagarri untara obligatu izan du guizonac bere creatzalea eta ongui eguileric andiena bere conducta eta porta modu charra dela causa. Ez bada ere ceren falta zaizquion guizonari motibo andiac bere Yaungoicoaren aldera! Nai dut nic zagutcen direla Yaun Soberano aren gana ditugun obligacioneac, baño gueyenec [20] eguin nailuquete aren contentua itzezco Amorio batequin. Baño desgraciatura liteque itcez baicic Yaungoicoa maitatcen luquen presuna: icus dezagun beraz nola maitatu gaituen arc eta aguerico da nolacoa izan bear duen gure Arenganaco amorioac.

Arritcen duen gauza da bai icustea cer estremutaraño allegatu izan den [25] Yaungoicoa guizonari ongui eguiten. Bere baitan zagoquelaric deusen ere faltalic autetsi gabe; criatu zuen Munduco palacio eder au eta erran daiteque obra arrigarri unen eguitera muguitu zuela guizonari ongui nayac: beñizpein Munduaren eta Munduco criatura gucien yabe eguinic guizona, paratu zuen gustozco paradisu zoragarri batean. Ah! ura zoriona contu eguin izan balio guizonac! [30] Mundu untan eta bertcean izan bear guinuen zoriona. ¡Baño desgraciatuqui lenvicico guizonac galdu zuen bere faltaz Mayorazgo valios ura!

Beguiratu izan valio Yangoicoac bere justiciari bacarric seculaco desgracian guelditu bear zuen guizonac bada bere creatzalearen lenvicico favorera ain charqui corresponditu zuenac etzuen mereci urricall-

tcea. Orra [35] Ainguiru becatariac, lenvicico becatua eguin zuten instantean seculaco Ynfernura condenatuac penitenciaraco eperic eman gabe. Baño determinatua zagon Yaungoicoa portatcera guizonarequin unec mereci zuen baño obequi eta bere ontasun negurri gabeari casu eguinic, paratu zuen bere faltaz galdu cituen ontasunac berri berritan erdiesteco videan. Untaraco eguin-azi [40] cion bere Seme Eternoari Mundorañoco viazea eta emen vici izan cen ogeui eta amairu urte, eta dembora untan gucian empleatu cen guizonari ongui eguiten: edequi cition Ceruco atea, eracutsi cion Ceruraco videa, utci cion Confesioneco Sacramentu Sainduan Yaungoico ofendituarequin vaqueac eguiteco guiltza eta bere corputz Sagradua sustentu espiritual-taco Comunione [45] Sacramentu Adoragarrian. Convidatuac dira Munduco criatura guciac on otaz gozatcera baño Cristabac izan gara especialqui beressiac Yaungoicoaren decretu Sanduetan.

Cer guertatuco cen gutaz Yuduen edo Gentillen artean sortu izan baguine? Eguia da Yaungoicoaren partetic etci zaigula faltatuco gracia: [50] nondic edo nondic allegatuco guinela religione eguiazcoaz noticia izatera, baño nequez uzten bait da guratsoen ganic errecibitcen den siñestea; religione guezurrezcoren baten itsuturic vici ciren guratsotearic sortu ezgueroztic; equen sistema gaisstoan acabatuco cen gure vicia ere.

Aguerian dago beraz Cristabac especialqui beressiac izan gabela [55] Yaungoicoaren escutic favoreac errecibitceco, eta Yaun Soberano unec eracutsi daucula bere amorioa obrequin eta favore arrigarriac eguinez. Anitz lecutan Escritura sainduan erraten dacu, bere consuelo guciac dituela guizonarequin, eta au ala dela fede ematen dute itateec; bada Yaungoicoaren podore negurric gabeac eguin dituen obraric andienac izan diré guizonaren [60] onera ordenatuac. Maitatu gaitu mereci baño gueyago eta eguin dazcu seculan escatcera atrebituco ezguinen favoreac: baño beretaco den gutiena onic espero izan gabe: deusetaraco ere bear ezguintuelaric: Ain fiña eta garbia izan da Yaungoicoac iduqui dacun amorioa.

Baño ¡ceiñ pagu charra eta lotsagarria izan duen guizonaren ganic! [65] Aitortcen da amorioari amorioa zor zayola: estimacio guti da guizonen artean itezco amorioac: milla vorondate on eracutsiagatic presuna batec bere erranetan itateac bertce aldera badira, siñeste guti ematen zaye itcei lenago obretan amorio guti eracusten duenaren itz eder ec gueyago ofenditcen gaituzte. Eta vizquitartean anitcec eta bearbada Cristabetaric [70] gueyenec eguin nailuquete Yaungoicoaren cumplimentua itezco amorio sollarequin. Contentatu nailuquete beren ongui eguileric andiena guizonen artean curritcen ezduen diru falsoarequin.

Baño alacoec erdiesten duten gucia da beren buruac engañatcea: etsi dezaquete ez dutela contentatuco Yaungoicoa viotceco amorio eguiazcoarequin [75] baicic, eta amorio eguiazcoac, obrec eta itate oc eman biar dute fede: au bera erraten du doctrinac. Galdetcen du doc-

trinan: ¿norc maitatcen du Yaungoicua? Eta eranzuten da: Aren Manamendu Sainduac goardatcen dituenac.

Manamendu otan eta bertce Evangelioan aguintcen dituen gaucetan eracusten du Yaungoicoac cer deseyatcen duen guizonaren ganic, uni ecarri [80] dion amorioaren pagutan. Ez dacu eguiazqui escatcen dezaquegun baño gueyago: errezqui eman diozoqueguque gustoa.

Eta ezlitzaque itsutasun andia eta disparteata siñestea satisfo eta content guelditcen dela Yaungoicoa gure porta moduz aren ordenac complitu gabe, eta manamenduac eta legue saindua despreciatcen ditugun demboran?

[85] Becatua da Yaungoicoari eguin daquioquen gaizquiric andiena: eta ¿nai duzue siñes diezagun Yaungoicoac maitatcen dugula becatua utci gabe? ¿Nai duzue siñes diezagun damu dut Yauna Zu ofendituaz erraten diozun orduan, becatua uzteco eta becatuco ocasionetic apartateco asmo eta intencioneric gueren baitan artu gabe?

[90] Siñeste untan vici denac orobat da erratea ezdela Yaungoico-ric, bada nailuque paratu Yaungoico bat ezden bezalacoa, inpinitoa, yustua eta zucena, baicic bere gogoac aguintcen dion bezalacoa eta aren vici gaisto aren daco ongui elduden bezalacoa.

Ausse gucia pretenditcen du Yaungoicoa mingañetic barrenago pasatcen [95] ez den amorioarequin contentatu nai luquenac.

Ez itcec, Nere Cristabac, ez, baicic obrec eman bear dute fede Yaungoicoari diogun amorioaz: emplea gaitecen Yaun Soberano aren gogoraco gaucetan: ecarri diozegun errespetua aren ordenac cumplitcen ditugularic: gaitcetsi dezagun becatua eta igues eguin artaraco ocasio gais-toetatic, [100] eta orduanche siñetsico dacu Yaungoicoac maitatcen dugula.

Aitor dezagun escas dela guizonaren viotza Yaun bat ain andia eta Aita bat aiñ ona eta maitagarria, mereci duen adina maitatceco: ezdezagula artu beraz itceco amorioarequin contenta azteco empeñua. Mereci adina ezpada, aldugun gucian bedere eracutsi diozagun amorio eguiazco bat; artara [105] gaude obligatuac ceren den gure Creatzalea, gure ongui eguileric oberena, eta ceren arenganic etorri bear zaicun ongui izatecotz eternidadeco gucico zoriona. Guc ura maitatu ezque-roztic arc ezdacu faltatuco bere amorioa Mundu untan eta bertcean gloria Amen.

III

Respeto a los padres.

Bere demboraco cristabetan religionea ain oztua icustez dena penatua, eta gaitz uni erremedioa paraciozela Jangoicoari otoi-tza eguiten zagoquion Christau bati, eracutsi cion Jaun Soberano arec Sagar ustel bat, eta erran cion: una Munduaren imagiña: icusten duzu ezdaitequela

itzuli Sagar [5] au lenagoco sanotasunera, baño demborarequin ecardezazque bai sagar unec fruita sanoac, ereiten badire unen barreneco aciaco edo pipitaco. Bada alase, vicioaco Mundutic desterratuco badire, eta virtutea equen ordezu paratu viar baute, mejora unec asi biardu aurren educacionetic. Eta lan untan lembicico tocanteac baitira guratsoaco, eta guratso ec humeengana bezala, hume ec [10] ere beren guratsoen gana baitituzte beren obligacionaco, eta ez ttipiac ala ere, eta mejora erdiestecotan norc bere obligacioneac bear baititu cumplitu una cergatic eldu naicen ni gaur hume ei beren guratsoen ganaco dituzten obligacioneac presente eguitera, uzten ditudelaric urbilen aldico guratsoec humeen aldera dituztenac.

[15] Jangoicoaren gana ditugun obligacioneei darraiztenac diré guratsoen ganacoaco, eta ala Jangoicoaren legueco amar manamenduetan, Jaunaren honrari tocetzen zaizcon iruen ondotic, progimuaeren probechuraco ordenaturic dauden zazpitan, lenbicicoa da Aita eta Ama honratzea.

Yruetara ecar daitezque humeaco guratsoen gana dituen atencioneac [20] edo obligacionaco: Obediencia, errespetua eta socorrua. Ez dut nic demboraric gastatuco zuei eracusten obligatuaco daudela humeaco beren guratsoei obeditzera: ez dut uste obligacione au ucatuco duenic izan daitequela zuen artean. Erranen datzuet bai ez dela munduan guratsoen autoridadea baño lenagocoric. Erregueena eta Aita Sainduena, eta bertze Munduan zagutzen diren [25] autoridade edo manatzeco escuaco, denac dute guizonen ganico beren fundarioa baño guratsoaco humearen gañean duen escua eta autoridadea elduda naturaleza beretic eta Jangoicoaren ganico. Au dela casu, Platonec Gentilidadeco ilun bean ere lurreco Jangoicoaco deitzen cituen guratsoaco, eta Doctoreaco deitzen dituzte Jangoicoaren imaginaco. Ez da verazu lurrean obediencia [30] estuquiago zordenic, humeaco guratsoei zor diena baño. ¿Eta cer gaucetaraño allegatzen da obligacione au?

Humea vere guratsoaren manuaren pean dagon vizquitartean Jangoicoaren legue sainduaren contra ez diren gauza gucietara edatzen da obligacione au: Bear du verazu humeaco obeditu guratsoaco gauza gaisto cerbait manatzen [35] ez dion casu gucietan: bear du obeditu lanetan eta eguitecoetan, bai eta Arimaco onari dagozcan gaucetan nola diren Elizaco funcionetara asistitza, Sacramentuaco errecibitzera allegatzea, compania gaistoaco uztea eta soil particularqui gabazco erretiroan. Ez dut ez erran nai guratsoei obediencia faltatzen zayen casu gucietan, eguiten dela becatu mortala: badaquit [40] materia untan becatu mortalaco escatzen duela falta gravea edo andia; baño anitz beldur naiz asco falta grave levetaco edo ttipitaco artuz, casoric eguin gave uzten direla. Soil gauza erressa da concienziaco gaucetari casoric ez eguitea. ¿baño nola dagoque casu guti eguiten zayon conciencia? Ain garbi nola casu guti eguiten zayon landa alor bat.

[45] Beardu ere humeaco errespetatu guratsoa: errespetua eta aten-

cionea ecartzea guratsoari da beti hume on baten señailea; erreverencia saindu baten falta hume gaistoaren señailea den bezala. Bear dio veraz humeac atencionea ecarri guratsoari conversacionean edo solas izate eta demostracione denetan, eta bear du procuratu guratsoen estimacione ona: eta obligacione unec [50] iraun beardu biciac adiaña: guratsoaren manuaeren petic ateratzen den humeac, libratzen da cembait gaucetan obeditzeco obligacionetic, baño ez nioiz ere errespetua ecartzetic, humea gradu gueyagotan caustu izanic ere. Salomon Erreguea yaiqui izan cen vere Tronutic bere Ama eldu citzayola icusi zuen aldia batez. Leitzen da historian, carrica garbitzen ari cen preso bati [55] urbildu citzayola porte andico caballero bat eta humildade guciarequin escatu ciola escua pott emateco: preso lagunec eta bertze presente guertatu ciren guciec estrañatu zuten accione ura eta etzen faltatu nor edo nor galdetu ciona Caballero ari: cer guisa eguin zuen adirazte edo demostracio ura, eta erresponditu zuen vere Aita zuela eta ez bacarric atencione labur [60] ura baicican mila aldiz gueyagocoac zor zitiola. ¡Egemplo arrigarria eta cembait humeei maiz gogora ecartzea conveni litzaquena! Gravequi faltatzen dute guratsoeri zor zayon errespetura bere aurpegui char eta esquer gaistoarequin guratsoa icaratua eta bel-durrez iduquitzen duen humeac; equentzen diolaric corregitzeco eta errenditzeco libertadea: desprecioac eguiten [65] ditionac eta maldicioac botatzen ditionac: guratsoari botatzen zayon maldicionea beti da becatu mortala naiz izan guertatzeco intencione gaistoric gabe botatua, ceren gauza grabean faltatzen zayon errespetura. Bai eta ere eguiten du becatu mortala bere guratsoari esqueintzen edo amenaza eguiten dionac, eta ecin gueyago gravia escuac botatzen tionac. San Antonio [70] Paduarequin allegatu izan cen gazte bat confesatzera, eta acusatu cen bere Amari ostico bat eman ciola: bereala celo eta fervore andiarequin erran cion Saindu arc, alaco zangoac mozturic egon vear zuela: etzuen alfer erran, bada echera goan eta moztu zuen zangoa: alborotatua yendea eta particularqui familia, eta ematen cioten culpa Sainduari, ceñec erraten zuelaric [75] etzuela batere sobera eguin, baño humearen becatua cela Causa etzituela damu nai vere guratsoac, sendatu cion milagrosoqui.

Erran dut humeac guratsoari zor dion bertze obligacione bat dela, socorritzea bearretan causten bada: Gauza lotsagarria da humeari obligacione au gogora ecartzea, daquiten demboran anitz hume ec duten guciac guratsoen [80] ganic errecibitua dutela, eta ala ez duenac ere, badaqui duen gucia escas duela guratsoen ganic errecibitu dituen favoreen pagatzeco. Ain estua da obligacione au ecen, erraten du Santo Tomás Doctoreac zor au pagatzeagatic ceditzen dituela Jangoicoac vere derechuac, eta guertatzen balitz hume bat conventuan sartzeco botua eguitera eta guratsoac aren laguntzaren [85] bearretan, dembora berean; dio Doctore Saindu arc, hume ura libre langoquela Jangoicoari eguin cion votua edo promesa cumplitzetic eta obligatua veragatic gu-

ratsoei atenditzera. Saindu veraren doctrina da, humeac eta guratsoac necesidade berean causten diren demboran, obligatua da gola bat le-nago socorritzera bere guratsoei, ecen bere humeei.

[90] Obligacione oc guciac paratu izan tio Jangoicoac humeari gu-ratsoen ganaco, eta ez nola nai, baicic premiao aguinduric hume onari eta castigu andiac hume gaistoari; eta au ez bertze munduraco baicican nai du ere Mundu untan, allega daquion hume onari bere premiao, eta becatari guciei paciencia artzen badabe ere Jangoicoac, ecin artu dio Jaun Soberano unec [95] hume gaistoari infernurañoco espera. Espiritu Sainduac erraten dio humeari Honracitzu cere Aita eta Ama luzaro nai baduzu vici Munduan: *honora patrem* etc. Ez ezda bacarric vici lucea, baicican mila bendicione aguintzen zaizco hume onari Escritura Sainduan. Baño al contrario, mila maldicione, miseria eta desdicha eta vici laburra diré hume gaistoari Liburu Sainduac señalatzen [100] dioten pagua, eta premio eta castigu oc guertatuac icusi ciren, Noe patriarcaren humetan. Ardoaren virtutearen berri yaquin faltan pasatu zuen edanac Noe eta caustu cen postura indecentean: lembicicoic icusi zuen vere seme Canec, eta eguin zuen irri vere Aitaz, eta Sem eta Jafetec icustean veren Aita planta artan, estali zuten modestia guciarequin, eta au [105] dela medio, malditua deitua Escritura Sainduan Can, vere on-doco yendaqui guciarequin, eta bedicatuac Sem eta Jafet veren humeequin. Abimelec aitzindariari burua erdicatu izan cion maztequi batec arri batequin, eta dio Escritura Sainduac, escarmentu au allegatu citzayola, vere Aitaz eguin zuen desprecioaren castigutan. Alfer Davidec eman zaben ordena vere Generalei [110] equen escuetan erortzen bacen ez equentzeco vicia aren seme Absaloni: batalla galdu onduan bere mula ederraren gañean iguesi zuayelari guelditu cen buruco iletaric arbola batetic dilindan, allegatu cen Joab aitzindaria eta yosi zuen lanzucaldiz, eta Davidec barcatu nai izanic ere etzuen permititu Jangoicoac vere Aitaren contra armac artu cituen hume ura castiguric [115] gave guelditzea.

Eta ez da batere gauza arritzecoa Jangoicoa añ rigurosqui portatzea hume gaistoequin, ceren ez da desagradecimentu, esquergabetasun veltzagocoric guratsoari eracusten zayona baño; cembatez andiago diren presuna baten ganic errecibitu diren favoreac, itsusiago eta lotsagarriago izanen da [120] arenganaco esquer gaistoac. ¿Eta badute estimaric humeac guratsoenganic errecibitu dituen onac? ¿Cembat dem-bora ezda pasatzen hume bat acitzean ematen zayon sustentoa verac agora erematen asi vitarteraño eta vere escuz veztitzen asi orducotzat? ¿Cembat gueyago ez, beretaco bear duen precisoa irabazten asi orduco? Eta vitarte artan, ¿cembat paciencia ezdio artu ([125] bear guratsoac cembat gastu eta neque ez da gostatzen? ¿Cembat aldiz guratsoac ez du agora daramen bocadua ezpañetaric guibelatzen humeac guticia eracutsita? Eta arritzeco da favore hoc guciac esquer gaistoarequin pagatzen dituen humeeri ainbertze maldiconequin escaintzea liburu Sain-

duac? ¡Eta pagu gaisto untan uste dut Amei toca daquioquen parte andiena! Amei [130] bai humearen esquer onera erran bear bada derechu gueyago luquetelari ceren gueyago gostayac dituen, eta gueyago yarraitquitzen zaquion comuzqui humeei. Mundura torri baño len necatzen du humeac Ama, eta socorritzen Amac humeei: Mundura etortzeracoan causitzen tio ecin esplicatu daizquen trabajuac eta oñaceac, eta ainbertze ilabetez tiratzen dió bere gorputzeco [135] sustancia: Amendaco diré humeen aurtasuneco impertinenciac eta nequeac, eta Amac izaten dira hume erien goatze buruquitic alderatzen ez direnac, eta equen lembicico uyu beti begarria erne iduquitzen dutenac. Ala ere erran dut Amei tocetzen zayela humeen pagu gaiztoan parte gueyena, ceren gazteago damu asten dirá humeac errespetu galtzen Amari, Aitari baño, eta [140] errespuesta char gueyago aditzen dute, eta au guertatzen da venturaz ceren ezbabem eman naturalezac ain bertze indar humeen sugetatzeco. Baño guratsoenganic castigua errecibitzeco menetic ateratu den humea, badagoque yaquinic Jangoicoac bere gain artua duela hume gaistoen castigatzea eta eztaquit niorequin ere zucenquiago complitzen, obratzen ote dituen vere [145] amenazac nola hume desagradecituequin. Ez du bertze munduraño espera artzen Jangoicoac hume gaistoen castigatzeco: Mundu untan allegatzen zaye Jangoicoaren azotea: batzuei eriotze guisa, bertzei zagartze tristeac, edo bertze cerbait desgracia.

Baño al contrario, andiac dirá hume onei Escritura Sainduan aguintzen [150] zaitzen bendicioac, bici lucea eta consuelozco zagartze on bat espera dezazquete hume humil eta obedienteac. Yduqui citzue veraz humeac presente ventaja oc: ez utzi atzencera guratsoei zor dioztezuen obligacione andiac eta favore ecin pagatuac: izan zaitezte hume on, humil, obediente eta leyalac eta zauzte seguro Jangoico aita onguitsua portatuco zaitzuela [155] Mundu untan eta bertzean Amen.

IV

Nere azqueneco predicuan esplicatu nazquitzen humeac guratsuen aldera dituzten obligacioneac, eta itz emanic guelditu nintzen urbilen aldicotzat guratsoec humeen gana dituztenen gañean minzatzeco: vanuaye veraz itza cumplitzera. Conforme daude guizon yanquinsu guciac airtortzean, [160] educacionetic eldu dela guizonaren izatea. Guertatzen da bai cembait aldiz educacione ona errecibitu duen humea, gaistoa ateratzea, eta Escritura Sainduan berean dauzcagu egemplareac: Adanen bi seme ec educacione bera errecibitu zuten, baño etziren itare berecoac izan: Cain atera cen gaistoa, eta Abel ona: au vera guertatu citzayon Ysaac Patriarcari, Jacob eta Esaú [165] vere bi seme equin: eta educacione bera errecibitu dutenac diferenteac ateratzea etor daiteque batzuetan inclinacioneac diferentecoac izatetic, eta asco aldiz ere bai,

ceren guratsoaren educacione galtzera botatzen duen lagun gaisto bat. Diot berriz ere, eguia dela au dena, baño comuzqui argatic eta gueyenetan educacionearen araberacoa ateratzen da humea: goacen [170] bada icustera cer escatzen duen educacione onac.

Guratsoaren empeñu lembicicoac izan bear du humeac Cristau on batzuec ateratzea, eta au erdiesten duen guratsoac eguina dauca humearen zorionic andiena, eta ezdago bertzetaraco ordenatua Matrimonio Saindua: ¿Nola gobernatzen den landare bat, alasse beardu manejatu guizonaren viotzac [175] eta landareari lurretic aguertu eta laster asten baita casu eguiten, aur bati ere arrazofiaren arguia aguertuz doaquion bezala erein bear zayo viotzean gauza onen acia. Minzaten icasten duen bezala eracutsi bear zaizquio Aita gure eta bertze cembait oracione, eta equen erraten ari diren demboran, iducaci modu onean, ceren oracioneren baten erraten aridena [180] minzo da Jangoicoarequin. Badaquizue doctrinac erraten duela cristaba adimentura allegatzen den bezala, lau gauza dagola obligatua yaquitera: cer bear duen siñetsi, cer escatu, cer obratu, eta cer errecibitu, eta lau gauza oquen esplicacione bat dela doctrina gucia: bai eta ere badaquizue zazpi zortzi urtetan guti gora bera asten dela aguertzen arrozafiaren arguia; [185] bada adin untacotzat edo allegatu eta laster procuratu bear du guratsoac humeac doctrina icas dezala, edo bederen eman dezala cerbait arrozoin bere religio-neaz. Cuidado obligacione unequin guratsoac: zuec eta gu gaude estuqui obligatuac: batzuec bertzendaco utziz denoc eguinen gara culpante: ¿naiduzue descargatu carga untaric? Bigali bada puntualidade guciarequin [190] eracusten den lecura, baño ez eracutsi eta ez bigaltzea eracusten den lecura da laztasun andia eta barcacioric eztuen gauza.

Guratsoac humeari eguin diozoquen favore andi bat da escola cerbait eracustea: emendic etorri izan zaye aunitzei Mundu untaraco suertea eta acomodua: baño utzi nai dut ventaja au alde batera: leitzen yaquitea vera [195] ventaja andia da animaco gaucetan instruitzeco. Soilqui predicariaren agoco doctrina beguira dagonac, instruccione laburra izan dezaque, ceren predicariac erraten dituen gaucetaric anitz galtzen diré, edo entenditu faltan, edo zagolacotz descuidatua; predicariac seguitzen du aitzina aditu bada edo ezpada comprenditu ere, eta untaz gañera, bein baicic aditzen ez den doctrinaz arrozoin guti eman daiteque eta arguitasun guti uzten du: baño [200] leitzen daquiena bera da predicari: lembicico aldian entenditzen ez duenac asqui du bi edo iru aldiz leitzea, naibaditu confesatzera goateco asmo onac formatu, leitzen ditu viotza gueyenic moguitzen dioten gauzac. Liburu onac leitzeac convertitu zuen San Agustin. Yruñeco sitioan errecibitu zuen balazo batequin, goatzean zagolaric escatu zuen liburu bat San Ygnacioc [205] suertatu cen escura etortzia Munduaren deuseretzasunaz minzo cen liburu bat; etzuen bada gogotic artu, baño leitu zuen dembora pasa bezala, eta andic etorri cen aren Saindu eguitea. Eta ¿cer gertatu bear zaye guratsoei humeei favore au eguitea? Soil guti eta erran bear bada, deus

ere ez: sei, zazpi urte etaric, ameca, amabi urtetaraño skolara viatzea: eguizue [210] au eta erran dudan adineracotzat entregatuco zaizquize doctrina ongui icasiric, eta familian gauza on asco lei dezaqueten guisan, eta verac eta bertzeac instruitu. ¡Eta cer lastima nere Cristabac leitzen daquienac bere abilidadeari irabaciric ez equentzea, liburu on bat secula escutan artu faltan! Olacoac compara daizque segurqui lur balios bat alfer daucan [215] necazari charrarequin.

Baño ezda doctrina eracustean encerratzan educacione onaren izate gucia: bear dio ere guratsoac maiz aguindu humeari Jangoicoaren ganaco beldurtasuna ¡Ah eta cembat on dacartzan beldurtasun Saindu unec! Jangoicoaren beldurrez izanen da hume obedientea eta humilla, cerbitzante leyala, [220] ezcondu fiela, eta cargu oficio eta emplegu gucietan portatuco da ongui, eta erdietsico du Yendeen estimacionea. Yendeen cer erranac ere, guardatzen du bai asco aldiz gaizqui eguitetic, baño ez du izaten indarric viotza sano conservatzeco, ceren yende vista ezden allegatzen viotza icusteraño, eta viotza galdua duen sagarrari, goiz edo berant aguertzen [225] zayo usteltasuna: baño Jangoicoaren veguiac icusten dituzte viotzeco macur guciac, eta motivo untaz Jangoicoaren beldurti eguiatzcoa, bat da viotzean eta eguite ta obretan ere.

Bai eta ere eracutsi bear dio guratsoac humeari gueyagoco eta zagarrago direnen alderaco errespetua, eta Elizac Jangoicoaren echea den medioz [230] escatzen duen devocionea: cuidado iduqui bear du besta egunetan motivo andi bat gabe ezdezala faltatu meza nagusira eta mezperetara, eta allega dadiela maiz Sacramentu Sainduac errecibitzera, aitzinetic ongui prestaturic, acostumbratzen dituztelaric soil gazte danic confesatzeco mezpera arratsean erretira daitecila beren gambarara edo bertze lecu erretiratu [235] batera confesio onac escatzen dituen bort gauequin prestatzera, au da diligencia bat soil baliosa, eta ongui confesatzeco precisoa eta bear dena.

Ez du contentatu bear guratsoac humearen viotzean gauza onen acia ereitearequin, bearditu ere ateratu pasione eta vicioen belar gais-toac, Cuidadoarequin contu artzen bazaye aurrei, asqui errisqui zagutu daitezque [240] equen inclinacioneac eta pasione macurrac: ezda gauza erressa au ezautzea andi batean; ceren andiac badu malicia bere viotzaren asco movimentu eta asmo aguertzera utzi gave gordean iduquitzeco, baño aurren viotza aguerian ibiltzen da. Cer pasione veraz eta cer indicacione gaisto nabaitzen edo autesten dituen guratsoac humean beartio itsustu. Ysilaci [245] norbaiten faltac goraberatzen asten delaric, ez laudatu baicic repretitu norbaitequin asserratu eta aren contra minzaten eta bere buruaren defenditzen asten denean edo echean ala campoan bera baño gueyagocoari errespetua galtzen badio. Ytz batez beti egon beardu guratsoac humearen celotan; contu artu, accione, pausu conversacione eta itate edo obra guciei: [250] aditzen badu norbait aren humeaz gaizqui minzatu eta yendeec agotan dabilatela, orduan eta gueyago observatu ea baden cerbait, eta comuzqui cerbait izanen da ceren

equa ateratzen den lecuan nequez faltatzen du suac. Bere humeei cuidado unequin yarraiquitzen zayen guratsoac, zagutuco ditu equen faltac eta vicioac len lenetic eta errasqui erremedia daizquen [255] demboran.

Eta azquenic veardu guratsoac guardatu vere escua errespetua ecarrazteco bere humeari, eracutsi seriotasun andi bat corregitzeco demboran, aguertu eta valiatu veren autoridadeaz eta escuaz hume desobedienteac sugetatzeco, eta asi vereganic beren humeei gauza onen egemploa ematen. Au [260] gucia eta gueyago escatzen du educacione onac, eta dena eta gueyago eguin bear luque guratsoac vere humeac infernuco videtic alderatu eta ceruraco seguidan paratzeco. Baño cer daquit nic asco guratsoac humeen pasioneac eta vicioac itzali bear lecuan ez ote dituzten gueyago pizten. ¿Cer bertzeric eguiten du eguiazqui nor baitez gaizqui minzo den humeari arrozña [265] ematen eta conversacione seguitzen dion guratsoac? Humeen presencian murmuracione eta bertze asco conversacione gaisto pasatzen dituen guratsoac ¿cer eguiten du hume ei becatu eguiten eracutsi baicic? Aren humeac norbait arinqui edo gaizqui minzatu dela aditzen duen demboran, guratsoac observatzen yarri bear lecuan, humearen ganaco pasioneac itsuturic aren [270] defenditzen asten bada eta erausian bertzen gucien contra, alaco guratsoac ¿cer eguiten du humea defenditu baicic tranquil segui dezan aitzina bere pausu macurretan? Arritzen duen gauza da bai eguiazqui asco aldiz guratsoac izatea azquenac beren humeen faltac zagutzen. Erran daiteque cembait guratsoz eta francoz ez bide direla gaztetasuneco videtic pasatuac icustez [275] ain cuidado guti dehezala hume ec edocein ocacione charretan ibiliagatic, edo bertzela erran bear da, guti zayela izan daitecin Jangoicoarenac gracia Saindua dela medio, edo Demonioarenac becatua dela causa. Olaco guratsoenganic soil diferentea cen Dña. Blanca S. Luis Franciaco Erreguearen Ama, ceñec erraten cion vere Semeari: Luis, maite zaitut bertze guratso [280] batec bere humea maita dezaquen negurriraño, baño ala ere erraten datzut nayago cintuquedala ilic icusi nere veguien aitzinean, ecen yaquin becatu mortalean zaudela. Urase cen guratso eguiazcoa, humea amorio eguiazcoarequin maitatzen zuena, eta deseyatzen cion bere humeari acomodu escogitu Ceruan seculaco zori ona. Ez bertze cembait guratso bezalacoac, beren humeen [285] aldera beren ustez amorio andicoac, humeac munduan ongui acomodatuac icusteagatic necatzen eta veren buruei gustoac faltazen daquitenac, baño soil guti trabajatzten direnac argatic humeac Jangoicoaren beldurtasunean acitzeco eta Ceruco videtic eremateco.

Baño au ez da amorio eguiazcoa, ¿Cer ari da guratsoa humeari acomodu [290] aventajatu bat emateaz munduraco, seculaco desgraciac arrapatzen bada bertze Munduan. ¿Cer balio du guratsoac eta humeac gustoac izatea Munduan, elcarren artean bertze Munduan elcarri maldicionea aritzecotan? Etzazuela pensatu unequin aditzera eman nai dutela guratsoac ezduela cuidadoric izan bear humearen Munduco acomodo

duaz: bai iduqui bear du eta laudagarriac [295] diré contuarequin vicituz humea ongui acomodaten duten guratsoac: nic erran nai dudana da guratsoaren lembicico cuidadoac izan veiar duela humea Jangoicoaren beldurtasunean aztea, eta Ceruraco seguida ematea: au gabe deusere ezdutela balio guratsoaren eforta guciac. Untan beraz guratsoac para zazue cuidadoa, izan bitez zuen humeac Jangoicoaren beldurtiac: [300] izan bitez Cristau onac, eta erdietsiric daucate yendeen estimacioa eta Jangoicoaren amorioa: den gueyenez ere laburrac izan daizque zuen algrurac humeen laguntzeco: Jangoicoa da vacarric Aita valiosa; arc estalpean daucan humea dago arrasscu gucietaric libre: para citzue bada guratsoac ceren humeac Aita Eternoaren amparoaren azpian, izan daitecin zori [305] ontacoac Mundu untan eta bertzean Amen.

V

*Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis accendit, quae Deus preparabit iis qui diligunt eum: 1 Chor 2.9.**

Egun batean, dio gaurco Evangelioac, nai izan zuen Jesucristo gure Yaunac zautcera eman Ceruco edertasunare parte ttipi bat, eta deituric Pedro Santiago eta Juan, iru discipulo maite-enac, igan cen oquin batean Taborco mendira, non transfiguratu cen, au da, artu zuen bertce figura edo itchura bat: [5] eta cambiatu cen alaco moduan, ecen aren aurpeguiac arguitcen zuen iruzquiac bezala eta aren arropac yarri ciren elurra bezain souriac :eta aguertu ciren an Moises eta Elias solasean zaudela gure Salvatzalearequin.

Alaco moduan zoratu cituen gauza eder unec Jesucristoren discipuloac, ecen San Pedroc uste izan zuen etzaitzela izan zori-on andiagoric eta [10] erran cion bere Maestruari: yaque ta lecu au den aifñ ona eta gustagarria, ez gaitecen ya gueyago oroitu munduaz: eguin dezagun emen iru vicilecu: bat zuretzat, bertcea Moises-entzat, eta Elias-entzat: obedugu emen vici: *Domine bonum est etc.*

Ytz oc erraten aicelaric Pedro, inguratu cituen goibel zuri eder batec, [15] eta orren artetic aditu zuten dembora berean voza bat eta itza eguin Aita Eternoac guisa untan: Au da nere Seme maitea, cenetan dauzcaten nic placer gucia: enzun zazue eta eguin eracusten datzuen gucia: Au aditu zutenean, icitu ciren iru Apostolu-ec eta erori ciren, dasma(ya)tuac bezala, auspes lurrera. Baño Jesucristoc uqitu cituen bere escuaiquin eta equenduric beldurra [20] erran zuben: yaiqui zaizte eta ez izan beldurric; edequi zuzten beguiac eta etzuten bertceric icusi ez pada Jesucristo gure Yauna bera bacarric.

Baldin alaco mella eta ain gustagarria eguin bazuen Apostolu-etan

(*) Predicado en 1887.

Jesucristoc eracustera eman zaben bere gloriaren parte ttiqui unec, ¿cer izain da Jaungoicoac eracusten dacularic dena den bezala Ceruco gloriaren [25] edertasun ura? Baldin Apostolu ec guelditu zoratuac eta contentuz bateac icustean bera bacarric desierto batean, ¿cer izain da icustea Ceruan, bere Corteaz inguratua, gloriaco tronuan yarria, eta Erregue gucien Erreguiari tocatcen zayon bezala, aunditasunez eta magstadez inguratua eta apaindua? Baldin baguinu eguiazco fedea ¿ezlitzaque au bacarra asquico gure viotcetan [30] pizteco gloriaco deseyua, eguiñala eguiteco eta ez aspertceco ura conseguitu artaño? Onen gañean predicatu bear datzuet bada nic gaurco predicuan, ceñetan espicatuco dazquizuet Jaungoicoac Ceruan prestatuac dauzcan dichac eta contentuac, bera Mundu untan maitatcen eta cerbitzatcen dutenentzat. Ave María.

[35] Aguitz gauza necosoa eta dificultosoa da Ceruco gloriaren zoriona eta edertasunaren gañean minzatcea; cergatic baldin San Pabloc, cein izan cen alchatua eta eramana Yrugarren Ceruraño, eta au orañic vici celaric Mundu untan, etorri bacen andic erraten zuela; beguiee ezdutela icusi, ecetare begarriec aditu eta guizonaren entendimentu abilenac ere ezdezaquela zagutu [40] eta comprenditu Yaungoicoac prestatuac daucan zoriona Ceruco glorian emen bera cerbitzatcen eta maitatcen dutenentzat, ¿nola da posible nic bear den bezala minzatcea ango edertasun eta anditasunaren ganean? Alaic ere eldudan guisan emanen datzuet aditcera gloria artaco gustoac, ecarric gogora lecu artaco edertasuna, an vici direnen ontasuna, eta an diren gustoen anditasuna [45].

Cielo

Atoz, erran cion Ainguiru batec San Juan Evangelistari, eta icusico duzu Vildotsaren esposa, eta eramanic Mendi andi baten cascora, eracutsi cion andic Ceruco Cortea. An cen, dio San Juanec, Ciudade bat negurri gabe aundia, [50] eta erran ezdaitequen guisan ederra, Erregue gucien erregueari eta Yaun gucien Yaunari tocatcen zayon bezalacoa: Ciudade aren ichura da cuadratua; au da lau aldetatic iguala; alde bacochean dire iru ate eder, eta ate bacochean Ainguiru bat guardian. Ciudade untaco murallac edo paretac, dire arri aguitz valiosoequin eguinac, eta ango echeac, carricac eta plazac dire urre preciosuac [55], ceñec eguiten duten dirdira, diamante-en eta cristale-en lustreac bezala. Edocein aldetara beguira daquion ciudade ari, artan icusten dire palacio ederrac, jardinac eta loretoqui gustagarriac, eta gure entendimentuac pensatu dezazquen baño gauza ederragoac eta andiagoac. Ciudade zoragarri artan, dio San Joanec, etcen ez iduzquiric ez ilarguiric eceta-ere izarric, [60] cergatic Yaungoicoaren claridadeac edo arguitasunac arguitcen du an beti; eta iruzquia, ilarguia eta izarrac gueldituco lirazque ilunduac, Yaungoico beraren tronutic ateratcen den arguitasun ederra-

ren aiticnean. Baño etcen an ez goibelic ez itzalic ecetare arratsic; baicic egun argui eder eta beti gustagarri bat. An icusi nituen, seguitcen du San Joanec, anitz milla Ainguru [65] eta Sainduac, ordena ederrean yarriac, ceñec cantatcen cituzten Yaungoicoaren alabantzac beñere aspertu gabe, eta Ainguiruen eta Sainduen erdian dago Yaungoicoaren trono ederra, ceñec alegriaz eta edertasunez betetcen duen parage ura, utciric bienaventuratuac, dulzuraz, eztitasunez, contentuz eta gustoz zoratuac.

[70] Eta eguiazqui, nere Cristabac; baldin Mundu untan, cein den destierru bat, Yaungoicoac criatu baditu ain gauza ederrac guizonaren-tzat, ¿cembatez ere ederragocuac etcituen criatu bear beretzat Ceruan, bere palacio echea apaintceco, eta Ainguiruei eta Sainduei gusto emateco? Ecar citzue gogora Munduan diren erri eta Ciudade andi oriec, ceñen eguiten eta edertcen [75] acabatu duen guizonec beren entendimentu gucia. Ecar citzue gogora Madrid, Paris, Londres, Pequin eta bertce erri andi oriec, ceñetan erraten dacuten egon direnec aurquitcen direla Palacio ederrac, jardinac edo loretegui eta paseo gustagarriac, carrica eta plaza ederqui apainduac ¿cer valio dute oc guciac Ceruco cor-tearen aldean, ceñetan vici den Erregue gucién Erreguea? Ez, deus [80] ere ez dire Munduco gauza eder guciéc Ceruco gloriarequin com-paratcen badire.

Moradores

Baño ezda unequin acabatcen Ceruco corteco edertasuna, cergatic zuec daquizuen bezala, Ciudade bateco izatea ezdago precisqui parajea au ederra [85] izatean, baicic principalqui Ciudade artaco yendea ona eta ongui vicitcean. Orra bada: munduan balitz Ciudade bat ceñetan yende guciac vici diren Evangelioac aguintcen dacun inocencia eta gar-bitasunarequin, elcar maitatcen dutela bachocha[c] bere burua maitatcen duen bezala, eta untaz gañera baldin Ciudade untaco yendeac balire maitagarriac eta batec dituen gauza guciac [90] balire denentzat, eta guciénac berriz dena bacocharentzat ¿etcinuquete errain Ciudade au dela Munduan den Ciudaderic oberena? Bada guisa ontacoac diré Ceruan vici diren guciac. An denac vici dire Santidade, inocencia eta garbitasun andienarequin, eta denec maitatcen dute elcar bacochac bere burua maitatcen duen bezala, ceren denac daude caridadearen lazoarequin unituac, [95] ceñec eguiten ditu elcar maitagarriac, eta gauza guciac dituzte denen eta bacocharentzat. Nere Aita Eternoa, escatcen datzut denac izan daitecila bat amorioan; gu naturalezan bat garen bezala: (Joan 17) modu untan eguin cion escarioa Jesucristoc bere Aita Eternuari, eta Jesucristoc bere Aitari escatu cion gauza au, cumplitcen da osoqui Ceruan.

[100] An corputz baten miembroac bezala denec artcen dute parte espiritu batean, ispiritua ceñec denei ematen dabén vicitza inmortal glorioso bat, guertaturic modu untan San Gregorioc diona: Ceruco pa-

trian batec duen gucia, denentzat dela, eta denec dutena bacoherentzat dela; cergatic denec duten gustotic, bacocharc artcen du berac gusto duen gucia.

[105] Contatcen zaigu Escritura Sainduan Job Sainduaren Zazpi Seme-en artean aurquitcen cela alaco unionea eta amorioa elcarrenganaco ecen denec yunto yaten zuten egunero aldizcatuz anai bacocharcaren echean asteac dituen zazpi egunetan, guertaturic guisa untan bacocharcarenac ciren gauzac denonac izatea, eta denenac cirenac anai bacocharcarentzat izateco. Bada au bera iduritcen [110] zait guertatcen dela bienabenturatu-ent artean, moduen batez ezautcera emateco elcarrequin duten unionea, eta elcarren ganaco duten amorioan. Bai nere aditzale maiteac: An yarrico gara Ainguiruen eta Arcangele-en, Querubin-en eta Serafine-en, Patriarque-en eta Profete-en, Apostolo-en eta Martire-en, Confesor eta Virgine-en mai dichoso eta gustagarri artan, eta denac [115] portatuco zaizcu amorio eta cariño andi batequin, cergatic denac diré onac eta maitagarriac, goyeneco graduan.

Eta baldin ain ederra eta arrigarria aguertcen bada Ceruco Corte ura beguiraturic bacarric lecu ari eta an vici diren yendeari ¿cembat aregueyago ederragoa eta gustarriagoa ezda izanen consideratcen baditugu [120] an bienaventuratuac dituzten bertce gañeraco contentuac eta gustoac? ¡Ah! Ezda ez Mundu untan Nior ere au zagutu dezaquenec, eta unengatic beldur andiarequin sartcen naiz esplicacione untan.

Gloria del Alma

Ongui daquizue Nere Aditzaleac, Yaungoicuac criatcen dituelaric [125] gure Animac Mundura vigaltceco, ematen tiola iru potencia, cein diren, memoria entendimentua eta vorondatea, izan daitecen Trintate sainduaren imagina edo semejanza bat; baño yaquin bear duzue ere ateratcen tuelaric Mundu untatic Cerura eramateco, ematen tiola ere iru dote edo doai, cein diren visionea, posesionea eta fruicionea.

[130] Da Teologuac eracusten duten doctrina, Animac Ceruan sarken diren instante berean Jaungoicoac arguitcen dituela bere claridadea requin, eta autsirc anima oc munduan iluntcen ciozten beloac edo locuraec, lenvicico icusten duten gauza an, dela Yaungoicoa bera; eta icusico dugu Yaungoicoa, ez orai bezala urrunetic eta fedearen arguiaiquin (medioz) icusten dugun [135] bezala, baicic icusico dugu caraz cara eta claridade guciarequin, dena den bezala, bat esencian eta iru personetan, eta ona emen Anima bienabenturatu-ent doaya, ceñi deitcen dioten Teologuac Visionea edo icustea.

Bai Nere A. maiteac: an incusico dugu Aita Yaungoicoa ceñen edertasunac, beti zarra eta beti berria, ceren ez den cambiatcen; dauzca zoratuac eta [140] contentuz beteac Ceruco cortesano edo bienabenturatu guciac. Eta aistean erran duten bezala, ezdugu icusico ez urrunetic, baicic urbiletic, eta caraz cara, eta beñere aspertu gabe, eta instante

gucietan, eta icusico dugu gusto eta contentu berri batequin sei milla urte pasaturic badute Ainguiruec ari beguira daudela, eta guelditcen balire instante batez vista dichoso artaz [145] gabetuac, seguro naiz triste eta penatuac gueldituco lirazquela. Eta ez bacarric icusico dugu Yaungoicoa, baicic aren baitan icusico dugu ere gueren burua eta Yaungoicoac eguin dituen gauza guciac, ceren gauza guciac daude Aren baitan, bada San Fulgencioc dion bezala, persona bat ispilu baten aiticinean yartcen denean, icusten tuen bezala ispiluan bere burua eta ispilu aren [150] aiticinean dauden gauza guciac, alasse ere Yaungoicoaren icusteco dicha izaten dugunean icusico ditugula an gueren burua eta criatura guciac, ceren denac aguertuco zaizcun an Yaungoicoaren aurpeguico ispilu eder artan.

An icusico dugu ere Seme Yaungoicoa. ¿Eta nor da capaz zautceco eta aditcera emateco Anima bienaventuratuac artcen duten alegria Jesucristo [155] gure Yauna eta Erredentore icustean?

Baldin Apostoluac icusi zutelatic Taborco mendian bere gloriaren parte ttiqui batequin atcendu baciren Munduaz eta emen causten diren gauza eder gucietaz ¿cer izain da icustean bere gloriaco tronuan, apaindua magestade eta edertasun guciarequin, aren Yaungoicotasun gloriosoari eta aren [160] guizontasun santisimoari tocatcen zayon bezala?

An icusico dugu ere Spiritu Saindu Yaungoicoa, Ura bera cein minzatu cen Legue Zarrean, Moises eta bertce gañeraco Profeta eta guizon Sainduen agoz; eta cein aguertu cen Pentecostes egunean Apostoluen buruen gañean suzco mingain batzuen itchurean, cumplituric alasse beren Maistru Divinoaren [165] promesa, igorrico zabela Cerutic beretic Consolatzale bat, ceñec beteco cituen, bete cituen bezala, fortaleza yaquinduria eta amorio Sainduz, bada da Amorio utsa, Caridadea Vera Aita eta Semearen ganic eldudena, eta ceñec erreinatcen duen orai Anima justo eta Sainduen viotcetan, bai tronuan eta vicilecuan bezala.

[170] Eta ¿cer errain dugu azquenean bienaventuratuac artcen duten contentua gustoa eta alegria icustean beren Ama Virginia Maria Ceruco edertasuna, eta ainguiruen eta Sainduen contentoa dena? Baldin San Dionisioc, ceñec zautu zuen Ama Virginia Jerusalenen, orañic vici celatic Munduan, escribitu bacion San Pablo Apostoluari, lenvicico icus aldian iduritu citzayola cela [175] Yaungoico bat, ¿cer izain da orai icustea Ceruan, Erreguina bat eguinic, bere tronoan yarriric, izarrez coronatua, iruzquiaz yauncia, eta ilarguia bere oñen azpian daucala? *Mulier amicta Sole, et Luna sub pedibus ejus.*

¡Ah Nere A. Maiteac! ¿Eta nor ezda zoratcen, nor ezda contentuz be(te)tcen Ceruco edertasun unen vistan? ¡Ah! Nere Anima guelditcen da arritua [180] contentuz beteric, oroitcen denean Ceruco gloriaco dicha artaz, cein bezalacoric ezduen ez beguiac icusi, ez begarriac aditu, eta ain guti dezaquen guizonaren entendimentuac comprenditu. Bai: An Teologoec *lumen gloriae* deitcen dioten arguitasunarequin, baita Yaungoicoac Ceruco palacio ura arguitceco duen claridadea, entenditcen di-

tuzte bienaventuratuec gure religionearen misterio [185] guciac, eta Yangoicoari tocatcen zaizcon perfeccione eta gauza guciac. An Yaungoicoaren aurpegi eder artan, icusten dituzte ispilu batean bezala, Munduan guertatcen diren, eta guertatuco diren gauza guciac, eta vista golpe batequin icusten dituzte Ceruan eta lurrean diren gauza guciac. An Yaungoicoaren Yaquinduriaco libru andi artan icasten dituzte, oficio clase guciac, ciencia [190] clase guciac, lenguaje genero guciac, Munduco historia eta gora bera guciac, eta gauza oc guciac icasten dituzte instante batean, batere nequeric eta trabajuric gabe. Baño ezda au bacarric baicic orañic falta zaizquigu Ceruco posesionea eta fruicionea.

Posesión

[195] Posesioneac erran naidu, Ceruan vienaventuratuac artcen duten asentua edo vici lecua, eta dudaric ezduen gauza da emanen zayola asentu andia, ain andia ecen bienaventurari berai autan para balequio arteco nai duena ezluque artuco Yaungoicoac ematen dion adinecoa. Unengatic aguindu cion Yangoicoac Ysaías profetari anuncia cezala persona justoari Ceruan izain zuela [200] deseyatcen duen on gucia; gusto gucia eta dicha gucia. *Dicite justo quoniam bene*; cergatic an ezdu izanen, ez otcicq eceta beroric, ez goseric ezta egarriric, ez ofñaceric eceta eritasunic. *Dicite justo etc.* Erran diozozu persona justoari Ceruan izanen dela ongui, cergatic an ez du izanen ez aserreric eceta etsaitasunic, ez gorroturic ez venganzaric, ez injusticiaric, ez penaric [205] eceta tristezaric, baicic aurquituco dela An, gusto eta contentu eta zorionaren erdian. *Dicite justo etc.*

Fruicion

Baño ¿nor izanen da capaz zautcera emateco noraño allegatcen den anima justo equen fruicionea, nai du erran gozatcea Ceruco cortean? Bacarric [210] Yaungoicoac eta biena(ven)turatuec berac zautu dezaquete au eta esplicatu, cergatic probatcen duten ¡Ah! gure viotza descansu gabea, cein ezden emen deusequin ere osoqui contentatcen, gozatuco da an eta beteco oso osoan, cergatic etzayo deusere faltaco, eta gure animaco potenciatic ere izain dute An beren gusto particulara.

[215] An memoria gozatuco da ecartcen tuelaric gogora gauza gustagarrienac: bertce anitcen artean oroituco da Yangoicoac eguin cition favoreaz, eta eman cion graciaz becatutic apartatceco eta Ceruco videan yarraiquitceco, eta icustean corresponditu diola eman cition pensamentu sainduei eta aren dei amorosoei, urratuco da Yangoicoaren alabatcen eta bedecatcen.

[220] Entendimentua gozatuco da consideratcean ango dicha andia ec, eta icustean Yangoicoaren eta Sainduen compañia maitagarria artan dagola, gozatuco aregueyago orañic pensatcean dicha ec, contentu ec, compañia arec idaun bear dutela eternidade osoan.

Vorondatea gozatuco da Yangoico bat ain ona eta amorosa maitatcen, [225] eta Ceruco Ainguru eta Saindu eta Santa gucien maitatcen, eta icustean ura ere maitatcen dutela ala Yangoicoac, nola Ainguiruac eta Saindu guciac ¿norc esplica dezaque Anima bienaventuratu unec izain duen dulzura, eztitasuna, dicha eta contentua?

Eta orai sermon unen acaballan ¿cer naiduzue nic erratea, ez bada [230] añaditu Yangoicoac berac Santa Teresa de Jesusi erran ciona egun batean? Zagon Santa au aldia batez meditacionean sartua osoqui, noiz eracusten dion Yangoicoac Ceruco gloriaren parte ttiqui bat erranez: beguira Teresa, beguira cembat dicha eta zorionaz guelditcen diren gabetuac becatariac, nere leguea eta manamenduac ezdutelacotz guardatu nai: eguin zaite cargu ongui eta ez [235] etzazula utci erran gabe ta contactu gabe Mundu guciari: Ausse bera errain datzuet bada nic orai zueri: beguira juramentatzaleac, beguira blasfemoac, beguira abaroac eta deshonestoac, beguira cembat ondasun eta dichaz guelditcen zaten gabetuac Yangoicoaren manamendu Sainduac ezduzelacotz guardatcen.

¿Cer diozue orai becatariac zatenac? ¿naiduzue guelditu desterratuac [240] Paradisu eder eta dichoso artatic, Munduan pasatu bear tuzuen lau egun, Cristau onac bezala ez vicitceagatic? Beguira eta considera zazue, yarri zaizte instante bat pensatcen Ceruraco criatuac zatela, baño seguituz seguitcen duzuen videtic galduco zatela; Ynfernuraco zatela; eta baldin orai artaño vicitu bazate assolagabetasunarequin ceren eguitecoric andienaren gañean; [245] ordua da ya edequi dezazuen ceren entendimentu beguiac eta etzaizten utci engañatcera zuen salvacioneco etsayaz, ceñec zauzquiten itsutuac ez icusteco Ceruco dicha eta contentu zoragarri ec: aborrecci citzue ceren becatuac, eta confesio on baten medioz, sar zaizte Yangoicoaren cerbitzuan eta virtuteco videan, ceñec eramain zaizten seguro eta zucen egunen batean gozatcera Yangoicoaren [250] eta Sainduen compañian aditu dituzuen baño gueyago-co dichac eta contentoac eternidade gucian. Amen.